

ústavy tuto »vůli k zasahování« voličského sboru. Ústavní právo zná pro to několik klasických prostředků: volbu hlavy státu lidem, referendum a lidovou iniciativu. Hauriou by nepokládal za rozumné nějaké jiné nové způsoby. Tyto tři způsoby umožňují voličstvu projevit vládě přímo, bez prostřednictví parlamentu, jeho vůli nebo jeho přání. Avšak, končí Hauriou, je třeba si uvědomiti, že dnem, kdy přímá vláda bude vtělena v ústavní zákony, parlamentní soustava přestane žít. *Dr. K. Jk.*

LITERATURA.

NÁRODNÍ SHROMÁŽDĚNÍ REPUBLIKY ČESKOSLOVENSKÉ V PRVÉM DESÍTILETÍ. Vyd. předsednictvo poslanecké sněmovny a předsednictvo senátu. V Praze 1928. 1251 str. S obr. příl., statist. přehledy a kartogramy ve zvl. příl.

Tato publikace byla vydána v jubilejní den desátého výročí první schůze revolučního Národního shromáždění. Má být prvním krokem k sepsání dějin Národního shromáždění. Obsahuje především jubilejní proslovy na hradě dne 28. října 1928, dále nástin dějin Národního shromáždění v prvním desetiletí a přehledný obraz jeho činnosti v jednotlivých oborech: zahraniční politice, organizaci státu (ústava, vnitřní správa, soudnictví, veřejní zaměstnanci), národohospodářské, sociální a kulturní politice, ve finančnictví. Konečně informuje o organizaci politických stran a jejich vývoji, pokud měly a mají zástupce v parlamentě, přináší podobizny a životopisy členů předsednictev Národního shromáždění a seznam členů N. S. Vlastní text doplňují statistické přehledy činnosti N. S. a kartogramy, znázorňující výsledky jednotlivých voleb a rozdělení mandátů.

Vypracování je založeno na oficiálních prvotních pramenech, jimiž jsou m. j. těsnopisecké zprávy o schůzích N. S., sněmovní tisky, Sběrka zákonů a nařízení. Bylo užito i netištěných prvotních pramenů (zápisů o jednání Národního výboru, Stálého výboru N. S. a různých výborů obou sněmoven). Konečně užito bylo i projevů, které byly učiněny mimo sněmovní jednání (projevů jednotlivých klubů, usnesení výkonných výborů a zastupitelstev stran). — Publikace má ráz oficiální; jejím účelem není kritizovati ani činiti závěry.

Značnou část publikace (387 stran) zaujímá nástin dějin Národního shromáždění v prvním desetiletí. Jedná o zákonodárné činnosti Národního výboru, revolučního i voleného Národního shromáždění. Uvádí složení jednotlivých vlád, jejich programy, jejich poměr k Národnímu shromáždění, prohlášení opozicí a zákonodárnou činnost v jednotlivých volebních obdobích. Stať je cenná tím, že poprvé podává pragmaticky podrobnou historii československého parlamentního života, všímajíc si nejen vlastních sněmovních událostí, nýbrž také událostí mimosněmovních, pokud měly vliv na parlamentní život, zvláště pak voleb. Provolání jednotlivých stran k volbám, jež jsou zde otištěna a jež jsou jinak těžce přístupná v různých časopisech a letácích, poskytují důležitou pomůcku k poznání programu a činnosti politických stran.

Po pojednání o mírových a zahraničních smlouvách jest referováno o pracích na ústavní listině, jež je podrobena detailnímu rozboru. Tuto partii doplňují práce o vnitřní správě, soudnictví a veřejných zaměstnancích. V národohospodářské politice věnováno značné místo zemědělství a dopravě; kromě toho všímá si tento oddíl hornictví, průmyslu, živnosti a obchodu. Po obšírných výkladech o zákonodárné činnosti na poli politiky sociální a kulturní končí se tento díl publikace podrobnou studií o financích.

Značný zájem vzbudí asi důkladná stať o organizaci jednotlivých politických stran, jež podává jejich historii, programy, seznamy členů N. S. Přináší řadu cenných podrobností a dat pro dějiny československého politického života.

Publikace je dílem konceptních úředníků Národního shromáždění. Je to první pokus roztřídit, zhodnotiti a zpracovati značně obsáhlou látku s hlediska parlamentní činnosti a musíme uznati, že pokus zdařilý, vynikající zvláště tím, že líčení je věrné, úplné a objektivní. *Dr. K. Jk.*